

Murska Straža

Glasilo obmejnih Slovencev.

Uredništvo: Maribor, Cirilova tiskarna, Koroška c.
Upravištvo v Gornji Radgoni, Sp. griz 7, I. nadst.
Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsak četrtek zjutraj in stane s poštino vred
za celo leto 30 K, za pol leta 15 K, za četrta leta
8 K. Posamezna številka stane 80 vinarjev.

Inserati: Ena petstolpna petivrsta (proster 3 mm
visok in 54 mm širok) K 150.
Pri večkratni objavi primeren popust.

Določevanje državne meje.

Maribor, 2. septembra

Razmejitvena komisija je že določila državno mejo severno od Dravograda proti Marenbergu. Na tem odseku ni bilo nobene sporne točke. Glede mejne črte od Hühnerkogla do Sv. Duha pa se niso mogli zediniti. Vsled tega se je komisija postavila na stališče, da se morata jugoslovanska in avstrijska delegacija pogajati med seboj in izid pogajanj predložiti celokupni komisiji v odobritev. Naša in avstrijska delegacija sta sestavili poseben zapisnik, kjer iznašate svoje zahteve. Antantna delegacija je v posebni seji pretresla te zahteve in izrekla potrebo, da si sporno ozemlje ogleda na licu mesta. Včeraj se je celokupna komisija podala na mejo in se vrnila zvečer. Danes se vrši skupna seja.

Nekateri listi so objavili vest, da je antantna delegacija sprejela nemške zahteve glede razmejitve ob Muri. Po teh vesteh bi bil ogrožen tudi desni breg Mure in celo del Slovenskih gor. Naša vlada se je pritožila pri vrhovnem zavezniskem svetu v Parizu.

ker stoji na stališču mirovne pogodbe in ne priznava razmejitveni komisiji tako obsežnih pooblastil.

Kolikor smo informirani, so te vesti brez podlage. Najbrž si Nemci prizadevajo, ustvariti s takimi vestmi razpoloženje za svoje pobožne želje. Naši vladi, deželna kakor osrednja, stojite na stališču mirovne pogodbe in je izključeno, da bi se našel kdo, ki bi privolil kakršnokoli spremembo na tako važni in naravni mejni črti, kakor je reka Mura.

Sredstva, ki se z njimi poslužujejo avstrijski Nemci, da vzbude na naših mejah razpoloženje za svoje namene, so se pokazala v jasni luči v Apačah. Nemci si prizadevajo, da z nacionalističnim rovarstvom zapeljejo nezavedno prebivalstvo, na drugi strani pa hočejo vplivati na antantno delegacijo, da si prisvoji ingerenco, katera ji po mirovni pogodbi ne pripada. Uverjeni smo, da bo ves trud jalov. Naša obmejna vprašanja, kolikor pridejo pred razmejitveno komisijo, bodo rešena nepristransko in pravično. Natančneje o delovanju te komisije poročamo v prihodnji številki.

Električna železnica.

Vprašanje prometnih zvez je v Jugoslaviji zelo važno. Naša država je nastala potom odcepitve in ujedinitvenja. Pokrajine, ki so v prejšnji monarhiji tvorile gospodarsko in politično celoto, so zdaj razdeljene med dve državi, a ujedinitve se po narodnostnih ne tudi po gospodarskih načelih. V naši državi je treba prometne zveze prilagoditi novi državni obliki. Tako imamo v Dalmaciji par manjših trgovskih pristanišč, ki pa so za državo malega pomena, ker jih z zaledjem vežejo ozkotirne železnice. Če dobimo Reko, bo nam silno pomagano, ker tja vodi dobro železniško omrežje, ki ga je zgradila dunajska vlada. Pa tudi na bivšem Koroškem in Stajerskem imamo s prometom precejšnje težave. V Pomurju so nam ne le odrekli naravno pravico do železnice med Spiljem in Radgono, marveč so tudi Radgono samo v zadnjem trenutku priznali Avstriji, vsled česar je del te proge med Radgono in Ljutomerom obvisel v zraku. Z prostim prevozom, ki nam je zajamčen po mirovni pogodbi, se te kratke proge ne bo moglo rešiti in na ta način omejen promet ne more dati zadostnega izhodišča gospodarsko bogatemu Pomurju. Na vsak način bo treba progę med Gornjo Radgono in Ljutomerom ter Hodošem in Mursko Soboto priključiti eni glavnih prometnih žil, t. j. železnici Kotoriba—Maribor (pri Ormožu ali Središču), oziroma čez Slovenske gorice neposredno Mariboru. O teh dveh načrtih se vrše v zadnjem času posvetovanja in razgovori. Oba imata svoje prednosti in tudi svoje pomisleke. Načrtu velike železniške zveze preko čehoslovaške Bratislave, čez naše Prekmurje in Muropolje v dravsko dolino in odtod k Savi, tam pa preko Novega mesta naravnost na Reko, ni mogoče odrediti veliko-poteznosti in velikanski važnosti za vso državo. Toda vprašanje je: kedaj, kako in koliko je ta železniški koridor izvedljiv? Graditev železniške zveze s Prekmurjem ni mogoče preložiti v nedogledno bodočnost. Začetki je treba takoj, ker bodo samo pripravljala dela trajala več kot eno leto. Zato je treba postaviti v oposredje nujno potrebo krajevne železnice in morda bi tukaj imel prednost že omenjen načrt o železnici čez Slov. gorice. Seveda se dvigajo proti temu razni pomisleki, zlasti je težek oni o rentabiliteti te proge, t. j. ali ne bi ta železnica delala z večno izgubo, ker bi bili gradbeni stroški izredno visoki, promet pa razmeroma slab? Težišče vprašanja pa ni v tem, kje se proga zgradi, temveč kedaj se zgradi. Zato imata oba načrta hvalevredno nalogo: vzbujati zanimanje javnosti in vlade ter izsiliti čim prejšnjo rešitev.

Navadna ali električna železnica?

Med zanimanci se je pojavila misel, da bi se med Prekmurjem in Mariborom zgradila električna železnica. V tem smislu je že več krajevnih organizacij povdarilo svoje zahteve. Možnost električne že-

leznice te dana z izrabo bogatih vodnih sil Drave. Nad Mariborom, v Fali, so, kakor znano, zgradili velikansko električno centralo, ki bi mogla oskrbovati z električno močjo Gradec, Dunaj, Linz in vse industrijske kraje v alpskih deželah. Ta elektrarna bo razpolagala s kakih 42.000 konjskih sil. Ker je prišla sedaj v področje jugoslovanske države, se bo skušalo to velikansko pridobitev izkoristiti za elektrifikacijo našega ozemlja. O pripravah, ki so se že storile v svrhu razdelitve razpoložljive električne sile med domače porabnike, smo že večkrat pisali v našem listu. Gotovo je, da je elektrika toliko, da se lahko preskrbi z njo vse ozemlje med Savo, Dravo in Muro. Lahko so razsvetljene vse hiše in v vseh podjetjih goni elektrika stroje. Tako je vzkliha misel, naj bi se med Muro in Dravo zgradila električna železnica. Lansko jesen so poročali listi, da je nek švicarski inženjer se izdelal prvi načrt in proračun. Takrat so bili stroški preračunani precej nizko. Električna železnica bi tekla kraj okrajne ceste preko Sv. Lenarta v Gornjo Radgono in od tam v Prekmurje. Kolikor je bilo na teh vesteh resnice, nam ni znano. Letos, ko se zadeva s falso elektrarno končno veljavno rešuje, je postalo vprašanje te električne železnice zopet važno in nujno. Odločiti se mora, prdno bo električna moč razdeljena. Zato se razmotrivanju o železniški zvezi s Prekmurjem pridružuje še vprašanje: Ali navadna, ali električna železnica?

Prednosti električne železnice

Električne železnice so najbolj vpeljane v Združenih državah severoameriških. Tam razpolagajo z velikanskimi vodnimi silami, ki se niso vse izrabljene. Električna moč pride v veliko daljavo. Stroji so najmodernejše sestave, vlaki opremljeni z vso mogočo udobnostjo. V zadnjem času je Italija med evropskimi državami prva, ki hoče elektrificirati svoje železnice. Pripravlja elektrifikacijo 4000 km železniških prog. Sploh je v Italiji izraba elektrike skoraj na višku. Tudi razmere v Jugoslaviji so zelo pripravne za razvoj elektrotehnike. V daljni bodočnosti bode izrabljeno ogromno bogastvo naših rek in slapov. Prvi začetki se kažejo v Fali in Dalmaciji. Električna železnica je postala važna tudi za naš. Na vsak način bomo morali čim prej izpopolniti prometne žile v naši državi. Bogastvo naše zemlje na premoгу nam ne dela velikih skrbi za gonilno moč, toda pomisliti je treba, da te zaloge niso neizčrpne in da imamo v premoгу dragocen izvojni predmet. Električna gonilna moč bo sčasoma cenejša od premogove, a da se uporabi na več načinov. Dobiva se lažje in ceneje, ko so napravljene turbine na vodi in je urejeno odvajanje moči iz centrale. Ta prednost igra važno vlogo tudi pri prometu. Električna železnica vozi hitreje, nudi pa potnikom več udobnosti in je tudi v zdravstvenem oziru popolnejša. Služi lahko za osebni in tovarni promet. Na ravnicah porabi skoraj ne-

znatno množino sile. Tračnice so lahko pripravne tudi za navadne lokomotive; to je tembolj važno iz strategičnega vidika, ker se v slučaju sovražnega napada na električno centralo takoj spravijo v promet rezerve navadnih (parnih) vlakov. Železnica, čije proga je bila pripravna za električne in parne vozove, je ona med Dunajem in Badnom, oziroma Dunajem in sedanjo Bratislavo.

Predlog.

Prejeli smo predlog o graditvi normalnotirne električne železnice za osebni in tovarni promet čez Slovenske gorice v Prekmurje. Ta železnica bi bila v zvezi z bodočo električno cestno železnico v Mariboru. Da bi se podjetje izognilo velikim stroškom, zlasti pri lajtersberškem klancu, pravi predlagatelj, naj bi se porabila za električno železnico do severne strani lajtersberškega predora proga Južne železnice in se potem preko Sv. Marjete, Sv. Lenarta, Sv. Jurja ob Ščavnici izpeljala na dozdaj še nedoločeno točko na sedanji progę Ljutomer—Gornja Radgona, kjer bi bil zgrajen most in kamor bi bila nadovezana električna železnica iz Murske Sobotne.

Ali bi se izplačala krajevna elektr. železnica?

Naj se gradi električna ali pa parna železnica, je vprašanje o rentabiliteti izredno važno in pač ena najvažnejših ovir, ki otežkoča resno delo v tej zadevi. Znano je, da je električni tok iz falske elektrarne prav graga reč, dražja, nego se običajno misli. Krivi so predvsem velikanski stroški za napravo centrale in za napeljavo po deželi. Materijal se dobavlja iz inozemstva, ima že tamkaj visoko ceno, pristeti pa je treba razliko v valutni, carini, transportu. Potem pri napeljavi: mezde delavcev, les itd. Visoki stroški za napeljavo in začasno precej dragi tok, to sta dva vzroka, ki ustrašita tudi marsikaterega podjetnega moža v naši okolici. To oviro je treba na vsak način premagati, zakaj sramota bi bila, če bi velikanska električna sila tekla mimo nas ali preko nas v kraje, ki so podjetnejši in mislijo naprej. Naša pokrajina med Muro in Dravo s Prekmurjem se mora elektrificirati, t. j. vporaba elektrike kot gonilne in svetilne moči mora postati vsakdanja stvar, potreba vsega prebivalstva in ne samo luksusa bogatih posameznikov. S tem je rešeno tudi vprašanje o novi električni železnici. Kakor se bo sčasoma, če ne takoj, rentirala t. j. izplačala splošna elektrifikacija naših krajev, tako se bo tudi izplačala v visoki meri električna železnica. Zboljšanje prometnih zvez in razpolaganje z električno silo bo omogočilo razvoj in razmah domače industrije. Na Murskem polju se bo razvila in izpopolnila opekarska in keramična industrija, ki si bo v bodočnosti pridobila prednost pred vsemi sličnimi podjetji v naši državi. V Prekmurju imamo vse pogoje za saditev sladkorne pese in lahko osnujemo sladkorno tovarno. Potrebni so tudi veliki mlinci, ki bodo služili vsemu Pomurju. Žito, ki ga sedaj izvažamo v druge pokrajine, se na teh mlinih semelje in zaslužek od mletja ostane doma. Lahko se ustanovi tudi tovarna za izdelovanje testenin, dalje moderna klavnica z hladilnico in prekajevalnico, ki bo izvažala meso in mesene izdelke, a ne žive živine. V okolici Ljutomera so pravkar načeli premogovnike, ki po mnenju strokovnjakov segajo daleč in globoko pod zemljo. Premog se bo v prvi vrsti izvažal, če bomo sami imeli dovolj električne sile. V bodočnosti se bo temeljito preosnovala tudi naša vinoreja. Konkurenca na vinskem trgu bo našega vinogradnika prisilila k docela novemu načinu vinoreje, kakor je lansko leto pisal po naših listih vinorejski strokovnjak g. Puklavc. Kjer je razvita industrija, napredno poljedelstvo in skrbna živinoreja, tam je tudi bogat izvoz in uvoz. Vprašanje o rentabiliteti naše električne železnice je tedaj vprašanje: ali bomo vedeli izrabiti velikansko vrednost in važnost falske elektrarne za našo pokrajino? Ali smo dovolj podjetni? Rekel bo kdo: vse to je sanjarija, iz tega ne bo nič! Če stavimo resno in vztrajno ta pomislek, je gotovo, da ne bo nič. Toda treba je, da vzgojimo v samem sebi in zlasti v naši mladini duh podjetnosti in delavnosti. Če pogledamo za petdeset let nazaj, vidimo, kako so se spremenile gospodarske, prometne in druge raz-

Zdravilišče Slatina Radenci

Glasovite Radenske zdravilne kopeli so p. n. posetnikom od 30. maja do 15. septembra na razpolago. V zdraviliščni restavraciji je poskrbljeno za najboljšo postrežbo po zmernih cenah.

letos zopet odprto!

Po možnosti bode vpeljan vozovni promet med zdraviliščem, Radgono in Mursko Soboto. Za obilen poset se priporoča zdraviliško RAVNATELJSTVO.

„CROATIA“ zavarovalna zadruga v Zagrebu

ustanovljena leta 1884.

Podružnica za Slovenijo v Ljubljani, Stari trg II.

ZAVARUJE: Življenske rente, doto otrokom, glavnice na življenje, zgradbe in premičnine proti škodi požara in strele, steklene šipe proti razbitju, proti vlomu in telesnim nezgodam. — Posebno zavarovanje proti nezgodam na železnici in parobrodu za celo življensko dobo. Sprejema v vseh krajih Slovenije sposobne zastopnike in potnike, katerim se nudi prilika znatnega zaslužka. — Zastopnik v Gor. Radgoni je gospod ZDRAVKO VRLIČ, Spodnji gris št. 7.

Gospodarska zadruga

za Prekmurje, Mursko polje in Slov. gor. r. z. z. o. z.

Ima v zalogi po najnižjih dnevnikih cenah razno manufakturno blago za moške in ženske obleke, barhente, vseh vrst platno, kuhinjsko posodo, riž, čaj, papriko, usnje, podplate, moške in ženske čevlje. Vseh vrst moko, zdrob, otrobe, testenine.

Kupuje zrnje, sadje, kože, vino, sadjevec, žganje, sploh vse poljedeljske pridelke.

Posreduje pri nakupovanju strojev in vseh gospodarskih potrebščin.

Kupovati in prodajati zadrugi imajo pravice samo člani.

Novi člani se sprejemajo v zadrugi pisarni in pri podružnicah. Orednja trgovina in pisarna v Gornji Radgoni. Podružnice: Cankova, Murska Sobota, Beltinci, Dolnja Lendava, Križevci pri Ljutomeru.

MASTIN

primešaj krmi; vsak teden ene pest, če pa se rabi kot nadomestilo za krmo tedaj pa dve pesti. Pet zavojčkov Mastina, prahu za pitanje zdrave, debele živine, za 6 mesecev za vsako živinčce. Dobil je najvišjo kolajno v Londonu, Parizu, Rimu, Danaju. Tisoče gospodarjev ga hvali in ponovno kupuje. Zahtevaj ga pri lekarnarju ali trgovcu, vsak ga lahko prosto prodaja. Ali pa piši lekarni Trnkony v Ljubljani, Kranjsko, po 6 zavojčkov. Stane K 30-50 s poštnino.

Prodaja mlina

K knez Trautmannsdorfovi graščini Negova spadajoči mlini ležeč v obč. Ivanjševci na Ščavnici je na prodaj. Reflektanti naj stavijo svoje ponudbe najkasneje do dne 30. septembra oskrbništvu graščine Negova, p. Ivanjci, katero daje tudi natančnejša pojasnila.

Miši, podgane, stenice, ščurki

in vsa golazna mora pogininiti ako porabljaš moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 8—, za podgane in miši K 8, za ščurke K 10—, posebna močna tinktura za stenice K 10—, uničevalec moljev K 8—, prašek za uši v obleki in perilu K 6—, in K 10—, proti mravljam K 10, proti ušem pri perutnini K 10—, prašek proti mrčesom K 10—, mazilo proti ušem pri ljudeh K 5— in K 10—, mazilo za uši pri živini K 6— in 10—, tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničevalec rastlin) K 10—, mazilo proti garjam K 10—. Pošilja po povzetju sarod za eksport. M. Jank. Zagreb 45, Petrinjeka ulica 3.

Vabilo na

občni zbor

Gospodarske zadruge za Prekmurje, Mursko polje in Slovenske gorice,

registrov. zadr. z omeje. zavezo

V GORNJI RADGONI,

ki se bo vršil v nedeljo, dne 19. septembra dopoldne ob 11. uri v v posojilnični dvorani v Gor. Radgoni

DNEVNI RED:

1. Odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Izključitev enega člana načelstva.
5. Volitev dveh, ozirema treh članov načelstva.
6. Slučajnosti.

Ako ta občni zbor ne bi bil sklepčen, vrši se v smislu pravil pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drugi občni zbor, kateri pa sklepa veljavno brez ozira na število zastopanih zastopnikov.

Načelstvo.

Ustanovljeno 1903.

Štampilje

iz kavčuka in kovin

Katalog franko

Pečati

Šablone

Klišeji za tisk

Vzvodne tiskalnice

Modeli za predtiskanje perila itd.

Novo! Datum-štampilje

lastnega izdelka.

ANTON ČERNE

graveur

Ljubljana, Dvorni trg 1

Kdor ni obnovil naročnine, naj io poravna takoj

GARJE

srebišico, kraste, lišaje uniči pri človeku mast proti garjam. Brez vonja in ne maže perila. 1 lonček za eno osebo s poštnino K 12-50 v lekarni TRNKONY v Ljubljani.

Pristopajte k „Jugoslov. Matici“.

Lepo posestvo

v Spodnji Koreni pri Sv. Barbari, okraj Sv. Lenart v Slov. goricah je na prodaj. Obstoji is novozidane hiše in gospodarskega poslopja, njiv, travnikov in godov. Meri 26 oralov. Proda se ali skupno ali pa gozd 9 oralov posebej. Popraša naj se pri Ivanu Kranjc, gostilničarju pri Sv. Lenartu v Slov. goricah. Prodaja se bo vršila na licu mesta dne 16. sept. 1920 dopoldne.

Iščem

zanesljivo družino; kuharice, natakariče, sobarice, blapce, dekle in vso drugo zanesljivo služinčad. Na ponudbe se odgovarja samo, ako je priložena za poštino znamka za 2 K. R. RUSCHER, posredovalnica vseh služb v Ljutomeru.

Združene veletrgovine v Celju

A. Kolenc, Elsbacher, Cvenkel in Ravnikar

priporočajo po znižanih cenah: slanino, svinjsko mast, bučno olje, mazilno olje, koruzne in pšenične mlevske izdelke, oves, kavo, Zlatorog in slavonsko milo.

Zveza slov. trgovcev v Celju

ima na zalogi od vlade dodeljene stvari in sicer: sladkor, sol, petrolej, vžigalice navadne in **Ciril Metodove**. Naročila naj se naslovijo direktno na Zvezo. **Telefon 135 Brzjavni Kreditno blago.**

POSOJILNICA V GORNJI RADGONI

r. zadr. z n. z.

Hranilne vloge sprejema in jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Obresti se pripisujejo koncem vsakega leta brez posebnega naročila h kapitalu. Hranilne knjižice drugih tuzemskih denarnih zavodov se sprejemajo brez vseh stroškov kot hranilne vloge, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo. Za nalaganje po pošti so strankam na razpolago položnice kr. poštno-čekovnega urada v Ljubljani št. 10.593. Rentni davek plačuje Posojilnica sama.

Posojila na osebni kredit, na hipoteke, trgovske kredite in v tekočem računu daje pod najugodnejšimi pogoji. Izposojuje tudi na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzema Posojilnica na sebe in dolžnik plačuje pri Posojilnici svoj dolg naprej. Stroški za to ne presegajo nikdar 10 kron. Prošnje za vknjižbo novih, kakor tudi za izbris plačanih posejil dela Posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsak ponedeljek, torek, četrtek in petek od 9. do 12. ure dop. Ako pride na ta dan praznik, uraduje se naslednji dan. Ob uradnih dnevih se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila

se dajejo, prošnje sprejemajo in vsi drugi uradni posli izvršujejo vsak delavnik od 8. do 12. ure dop.

Uradni prostori so v **ljudni hiši, Glavna cesta št. 14, zraven kolodvora.**